

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

V. Carolo Magno in Augustum electo, Patricij nomen cessavit. Sed jus Protectionis Regibus Francorum quæsitum, extinctum non est. Ius illud in solidum in filios Reges testamento suo partitus est ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

filiis Pippino Regi & nostro spiritali compatri,
& Carlomanno item Regibus, & utrisque Patri-
ciis Romanorum, Stephanus Papa. Retinuit
hunc Patricij titulum Carolus Magnus: cu-
jus frequentissima habetur mentio in epi-
stolis Stephani Tertij, Hadriani Primi, &
in Edictis hujus Principis. Imò etiam Leo
III. Pontifex, quò beneficij recens à Ca-
rolo accepti monumentum aliquod pone-
ret, in camera Palatij Lateranensis Petrum
Apostolum depingi curavit, Carolo Patri-
ciatus insignia & Leoni Pallium Pontifi-
cium tradentem. Patricij nomen duo quæ-
dam complectebatur, & jurisdictionem,
qua Reges in Vrbe ex consensu Pontificis
& populi Romani potiebantur; & Prote-
ctionem, seu Defensionem, quam Roma-
næ Ecclesiæ polliciti erant. Patriciorum
autem tanta erat dignitas, ut à Constanti-
ni tempore, qui ejus auctor fuit, eminenti-
simos magistratus loco præcellerent; ita
ut Theodoricus & Athalaricus Italiæ Re-
ges non alienam à regni majestate Patri-
ciatus dignitatem, quæ illis ab Anastasio
collata fuerat, esse censuerint. Jurisdictio
cum Patriciatu conjuncta non erat; etsi
frequentissimè qui validissimis provinciis
aut exercitibus erant præfecti, dignitate
ista cohonestarentur. Inde profectum est
ut Italiæ Exarchi, qui ab Imperatoribus
Constantinopolitanis Ravennam cum sum-
mo imperio ad Italiæ administrationem
mittebantur, hujus etiam honoris essent
participes. Vnde Patricij Italiæ à scriptori-
bus aliquando dicuntur. Hoc exemplo Re-
ges Francorum in Gallia etiam Patricios
suos instituerunt: qui ob provincias sibi
concreditas, Patricij & Duces audiebant;
ut Dynamius Patricius Galliarum apud
Gregorium Magnum; & Mummolus Dux
& Patricius, aliique, apud Gregorium Tu-
rosensem. Sed propositi mei non est ea
nunc exequi quæ Patriciorum auctoritate
ultimis illis seculis continebantur. Id unum
fatis erit observasse, Patriciatu collato,
Ecclesias & inopes tuendi adversus vim po-
tentiorum præbitam fuisse facultatem.
Hoc patet ex ea formula qua Princeps Pa-
triciatum renuntiabat, quæ relata est à Pau-
lo Diacono. Sistebat se coram Principe
hujus dignitatis candidatus: qui cum prius
Imperatoris pedes, deinde genu, atque os
ipsum, & ceteros magistratus deoscularus
esset, his verbis à Principe excipiebatur:
Nobis nimium laboriosum esse videtur, conces-
sum nobis à Deo ministerium, solum procurare.
Quocirca nobis adiutorem facimus; & hunc ho-
norem tibi concedimus, ut Ecclesiis Dei & pau-
peribus legem facias, & inde apud altissimum
judicem rationem reddas. Tunc induat eam

Nicolause Aleman.
in Parietinis Late-
ranensibus.

Paulus Diaconus
Hist. Longob.

Imperator mantum, & ponat ei in dextro indice
annulum, & det ei bombacinum propria manu
scriptum: Esto Patricius misericors & justus.
Tunc ponat ei in capite aureum circulum, & di-
mittat. Patriciatus itaque Romanorum,
præter imperium in Urbem & Ducatum
Romanum, Defensionem illam comple-
ctebatur, quæ pactis cum Romanis Ponti-
ficibus in initis erat constituta. Quare Caro-
lus Magnus sibi nunc Patricij Romanorum
titulum, nunc *Devoti sanctæ Ecclesiæ Defen-*
soris atque Adjutoris, in Edictis suis adscri-
bebat.

V. Hanc Patriciatus dignitatem ab an-
no DCCCXXXIX. Reges nostri magno
studio conservarunt usque ad annum octin-
gentesimum. Tunc enim, desinente octa-
vo seculo, Carolus Magnus acclamatione
populi Romani & consensu Leonis cum
Imperium recepisset, *omisso Patricij nomine*,
Imperator & Augustus est appellatus; ut testa-
tur Eginhardus. Etsi verò novus Imperij
splendor Patriciatus lucem extinxisset; ar-
tamen Protectio Ecclesiæ Romanæ, Co-
ronæ Francorum antè quæsitæ, per con-
fusionem Patriciatus cum Imperio sublata
non est. Imperio accessit Tuitionis impen-
dendæ officium; sed de pristino protectio-
nis jure, quod regno Francorum compete-
bat, nihil imminutum fuit. Potestas qui-
dem illa, qua jure Patriciatus in urbe Ro-
mana potiebantur Reges Francorum,
(quæ ab illis in solidum unà cum Pontifi-
cibus exercebatur, ut dicam alibi) confu-
sa fuit, & Imperio consolidata. Sed De-
fensio Ecclesiæ Romanæ inter cetera Do-
mus regis jura à Principibus recensita fuit,
ut in Caroli Magni filios transmitteretur,
nec præcipuo jure ab eo possideretur qui
Imperium retineret, sed ad omnes heredes
pertineret; ea lege, ut illis non liceret à
communione hujus Protectionis, familiæ
erciscundæ judicio discedere. Ita enim con-
stituit Carolus Magnus tabulis testamenti
sui, quibus inter filios regna Franciæ, Ita-
liæ, & Aquitaniæ distribuit; sed in solidum
Ecclesiæ Romanæ Defensionem reliquit,
eadem conditione qua à patre suo Pippino
& avo Carolo fuerat suscepta. *Super omnia*
autem jubemus, inquit, *ut ipsi tres fratres*
curam & defensionem Ecclesiarum S. Petri
simul suscipiant; sicut quondam ab avo nostro
Carolo, & beate memoriæ genitore nostro Pippi-
no Rege, & à nobis postea suscepta est; ut eam
cum Dei adiutorio ab hostibus defendere ni-
tantur, & justitiam suam, quantum ad ipsos
pertinet, & ratio postularit, habere faciant.
Hujus divisionis tabulæ à Proceribus Fran-
corum jurejurando & à Leone Pontifice
subscriptione firmatæ sunt anno DCCCVI.

Capitul. l. 7. c. 31.

Eginh. in Ann.
an. 801.

Testamentum Ca-
roli Magi.

ut docuit Eginhardus in Annalibus. Vnde primò colligimus eam fuisse sententiam & Caroli, cum susciperet Imperium, & Pontificis; Senatus, Populique Romani, cum illud ei detulerunt, ut à pactis pristinae Protectionis non discederetur, præterea jus istud inter ceteras res hereditarias recenseri, & ab antiquis illis pactioibus à Carolo repeti, huicque legato assensisse Leonem.

VI. Nolo mihi fidem haberi, nisi hoc sensu à Carolo Magni filii & nepotibus legatum istud exceptum fuerit, ut sibi quisque portionem regni Francorum cum hoc onere vel potius jure relictam fuisse censuerit. Ludovicus Pius, Caroli filius, cum divisionem regni in tres filios ex consilio Procerum instituisset, iussit iisdem planè verbis è testamento Caroli transcriptis, ut tres fratres, quos in consortium regni Francorum asciverat, defensionem Ecclesiæ sancti Petri simul susciperent. Hinc est quòd Ludovici filij Carolus Calvus Rex Francorum, & Ludovicus Rex Germaniæ, conventionibus illis quas in Metensi conventu exsententia Hincmari Archiepiscopi Remensis & aliorum quorundam procerum inierunt anno DCCCLXVIII. sibi quisque defensionem Ecclesiæ Romanæ servavit, ea lege tamen, ut sibi à Romano Pontifice debitus honor impendatur. *Mundeburdem autem & defensionem sanctæ Romanæ Ecclesiæ pariter conservabimus, in hoc ut Romani Pontifices nobis debitum honorem conservent, sicut eorum antecessores nostris antecessoribus conservaverunt.* Duo hæc observanda sunt. Vnum est, defensionem istam à Principibus mundeburdam vocari, qua voce significatur tutela quæ jure regio Ecclesiis à sacro Palatio concedi solebat, cujus variæ formulæ extant apud Marculfum. Alterum est, Principes istos originem hujus defensionis ab antiquis conventionibus repetere; licet eas ipsi non renovassent, & Imperio non potirentur, sed tantum regno Francorum. Quod attinet ad eum honorem quem sibi Reges impendi cupiunt, is est qui Protectori debetur ab eo qui in defensionem susceptus est; quem Canones patrono in Ecclesiis tribuunt, & processiois aditum vocant. Nempe iisdem solennibus eademque pompa excipi volunt, qua Carolum persecuti sunt Romani, antequam Imperio potiretur. Etenim cum Ticinum Carolus obsidione cingeret, Romam se contulit. Quid tum egerit Hadrianus Papa, malo verbis Anastasij quam meis referre: *Direxit in ejus occursum universos Iudices ad ferè triginta milia ab hac Romana Vrbe, ubi eum cum Bandora susceperunt.* Subjungit idem Anastasius in vita Hadriani: *Obviam illi ejus sanctitas di-*

rigens venerandas cruces, id est, signa, sicut mos est ad Exarchum seu Patrium suscipiendum, eum cum ingenti honore suscipi fecit.

VII. Temporis progressus nihil de hoc jure protectionis detrivit; inò verò magna accessio illi facta est, frequentibus & validis auxiliis, quibus Reges Francorum, pristinarum conventionum memores, Romanam Ecclesiam juverunt. Ioannes VIII. recessit in Gallias, ut suppetias adversus Lambertum Ducem Spoletanum impetraret à Rege Ludovico Balbo Caroli Calvi filio, cujus animum blandissimis literis antè demulserat; ita ut ab illius consilio pendere velle profiteretur in omnibus negotiis quæ in Synodo Trecenti, quam cogebat, discutienda occurrerent. Sed in ipso Concilio ea oratione erga Regem usus est, ut omnes intelligerent hereditarium esse ius istud Protectionis in regno Francorum: *Vos, carissime fili Ludovice, precor in defensionem, liberationem, atque exaltationem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sicut prædecessores vestri fecerunt, & vobis sub attestatione facere mandaverunt, sine procrastinatione & ulla dilatione succurrite.* Paschalis II. ab Italia armis Henrici V. Imperatoris depulsus, in Galliam se contulit, ut Regis auxilio se adversus hostes tueretur, quod auxilium ut impetraret, consuetudinem antiquam in sui patrocinium protulit, teste Sugerio: *Blandè demulcens Regem, B. Petro sibi que ejus Vicario supplicat opem ferre, Ecclesiam manuteneri, & sicut suorum antecessorum Regum Francorum Caroli Magni & aliorum mos inolevit, tyrannis & Ecclesiæ hostibus audaciter resistere.* In eam sententiam Gilbertus, hujus temporis scriptor, Pontificibus in more positum fuisse adnotavit, ut in rebus afflictis opem à Regibus Francorum implorarent. Gelasius II. sede & Vrbe ab eodem Henrico pulsus, (qui Burdinum Archiepiscopum Bracarensem, natione Hispanum, Romanæ Ecclesiæ intruserat) *ad tutelam, inquit Sugerius, & protectionem Serenissimi Regis Ludovici, & Gallicanæ Ecclesiæ compassionem, sicut antiquitus consueverunt, confugit.* nempe ut clypeo Gallici nominis & Germaniæ vires & Hispaniæ ambitum infringeret. Quid memorem Innocentium II. qui factione Petri Leonis à sede deturbatus, succedit in Gallias, *tutum, Sugerio teste, & approbatum Ecclesiæ asylum; nuntiisque suis ad Regem Ludovicum destinatis, & personæ & Ecclesiæ opitulari efflagitat.* Quid Alexandrum III. qui suam dignitatem, in Gallias cum se recepisset, adversus Fridericum Imperatorem asseruit: quia, ut observavit Arnulfus, *quos devotio Gallicana suscepit, victoriam semper contulit & triumphum.* Cum itaque mos ille Ponti-

Ioan. ep. 87. in fonte tui cordis primùm turingendū calamus; deinde ma tu nistra formabit charactera aptice.

Adlocutio Pontificis ad Regem in Synodo Tricantina.

Sugerius in vita Ludovici Grodi an. 1107.

Guibertus. 2. Hist. Hierosol. Apostolica seu Pontificali consuetudinarius fuit, si quis pessi sunt à hincina gente molestiam, auxilia semper experivisse à Franco.

Sugerius in vita Ludovici Grodi anno 1113.

Sugerius an. 1130.

Aimolinus Contin. l. 5. c. 54.

Arnulfus Lexov. in ep. ad Arch. & ep. Angliæ.

Divisio Ludovici e. 21.

In Capitulis Caroli Calvi apud S. Annulsum.

Anast. in Hadr. l.